

BANE NOR EIENDOM AS
Postboks 9026 Grønland
0133 OSLO
Att.Lars Eide

Saksbehandler, innvalgstelefon
Merethe Kleiven, 61266083

Vedtak om tillatelse etter forurensingsloven og tillatelse til fysiske tiltak i vassdrag - utfylling i Mjøsa - Hamar strandsone - Bane NOR Eiendom AS

Statsforvalteren i Innlandet har ferdigbehandlet søknaden fra Bane NOR Eiendom AS om tillatelse etter forurensningsloven til utfylling i Mjøsa mellom Espern og Veslemjøsa i forbindelse med utviklingen av Hamar strandsone. Vi har også behandlet saken etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag.

Statsforvalteren fatter vedtak om tillatelse etter forurensingsloven, men på visse vilkår. Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt. Statsforvalteren gir også tillatelse til fysiske tiltak i vassdrag.

Vi fatter også vedtak om gebyr på kr 91 400,- for behandlingen av saken etter forurensningsloven.

Vedtakene, inkludert gebyrplassering, kan påklages av berørte parter og andre med rettslig klageinteresser innen tre uker.

Vi viser til søknad fra Sweco Norge AS, som søker på vegne av Bane NOR Eiendom AS, datert 16.10.2023. Det søkes om tillatelse etter forurensingsloven til utfylling i Mjøsa i området mellom Veslemjøsa/Tjuvholmen og Espern i Hamar kommune.

Vedtak etter lakse- og innlandsfiskeoven

Statsforvalteren i Innlandet gir Bane NOR Eiendom AS tillatelse til omsøkte arbeider i Mjøsa, Hamar kommune. Tillatelsen er gitt etter § 1 i forskrift om fysiske tiltak i vassdrag av 15. november 2004. Det settes ikke egne vilkår i vedtaket etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag, da nødvendige hensyn dekkes i tillatelsen etter forurensningsloven.

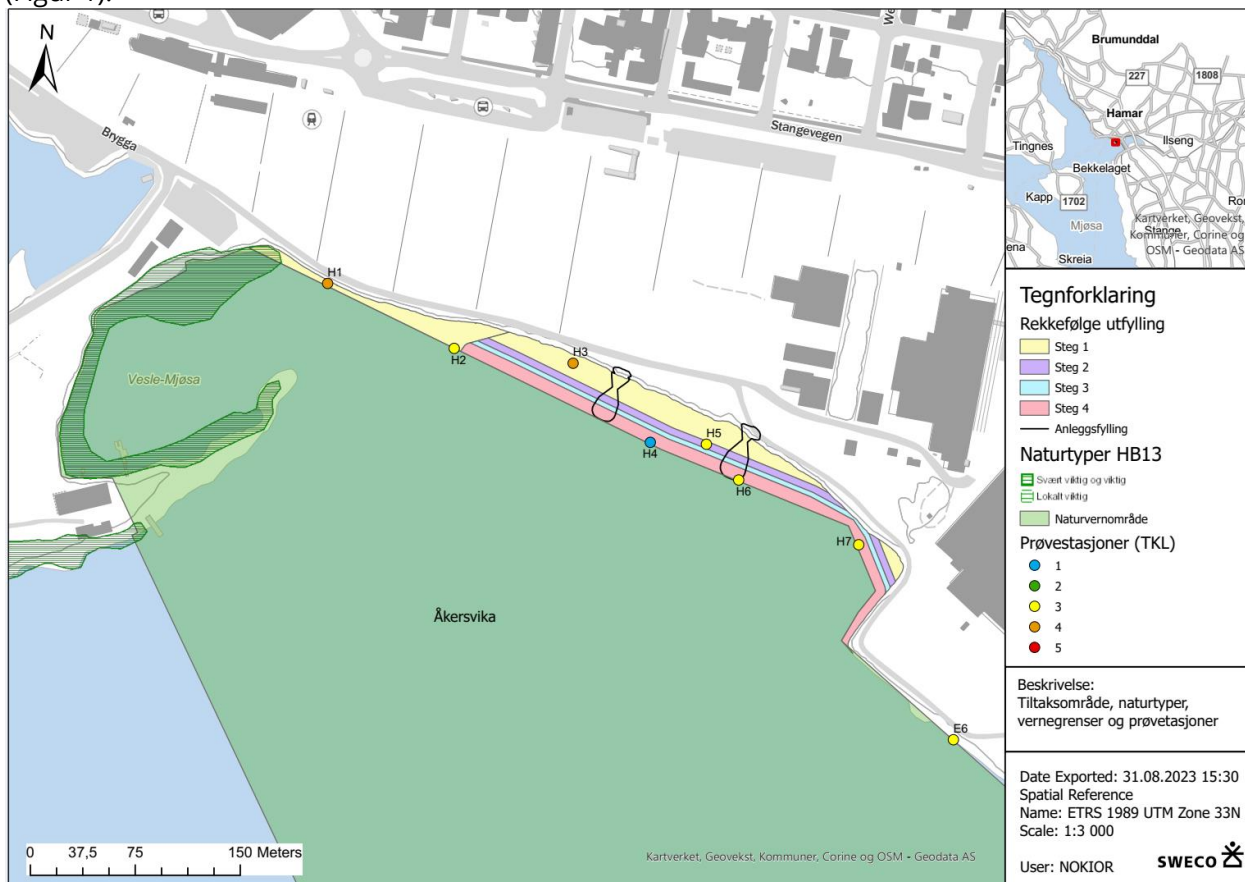
Vedtak om tillatelse etter forurensningsloven

Statsforvalteren i Innlandet gir med dette tillatelse til utfylling i Mjøsa i tråd med søknaden, men på visse vilkår. Utkast til tillatelse med tilhørende vilkår ligger vedlagt. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11 og det er satt vilkår i tillatelsen med hjemmel i forurensningsloven § 16.

Bakgrunn

I forbindelse med utbyggingen av et nytt sentrums – og boligområde i Hamar kommune skal Hamar strandsone utvikles. Dette innebærer en vesentlig utfylling i Mjøsa mellom Espern og Tjuvholmen (Figur 1).

Figur 1. Utsnitt av tiltaksområdet, de ulike stegene i utfyllingen er illustrert med ulik farge, det samme gjelder prøvestasjoner for sedimenter. Fargen på prøvestasjonen illustrer den dårligste tilstandsklasse påvist i overflatesedimentet.

Estimert areal på tiltaksområdet er ca. 15 000 m² med et maksimalt utfyllingsvolum på ca. 25 000 m³. De geotekniske forholdene medfører at utfyllingen vil skje i flere etapper. Første del innebærer to mindre anleggsfyllinger for installasjon av poretrykksmålere slik at man har kontroll på poretrykkresponsen mellom hvert utfyllingssteg i arbeidet. Videre utfylling skal gjennomføres stegvis i 4 steg:

- Steg 1: Fyllingen etableres lagvis med helning 1:5 fra land og ned til Mjøsibunn. Fyllingen etableres til kote 123,5 med maksimal utstrekning på 15 meter fra dagens strandsone.
- Steg 2: Fyllingen etableres videre og utvides med maksimalt 5 meter og avsluttes med helning 1:3 mot Mjøsibunn.
- Steg 3: Fyllingen etableres videre og utvides med maksimalt 3,5 meter og avsluttes med helning 1:3 mot Mjøsibunn.
- Steg 4: Fyllingen etableres videre og avsluttes med helning 1:2 mot Mjøsibunn

Det er påvist forurensede sedimenter innenfor tiltaksområdet. Det er påvist forurensning av tungmetaller og PCB i tilstandsklasse 3, samt PAH og TBT i tilstandsklasse 4, med varierende grad av forurensning ved ulike stasjoner/innad i tiltaksområdet. Det er særlig to stasjoner som skiller seg ut

som mer forurenset enn de andre; herunder helt nord ved Vesle-Mjøsa og et punkt midt i tiltaksområdet.

Tiltaket skal gjennomføres i perioden 16. september til 15. mars i to etterfølgende sesonger med forventet oppstart vinteren 2025/26. Tiltaksområdet grenser til Åkersvika naturreservat.

Høring

Både søknaden og utkast til tillatelse var på høring i perioden 7. februar til 7. mars 2025. Høringen ble kunngjort i Hamar Arbeiderblad, og dokumentene har vært tilgjengelige på både Hamar kommune og Statsforvalteren i Innlandet sine nettsider.

Vi har kun mottatt høringsinnspill fra Sweco på vegne av Bane NOR Eindom AS. Søker ønsker at følgende punkt under kapittel 3.1 Utslippsreducerende tiltak endres som følger:

- Utfylling kan gjennomføres i perioden 16. september til 31. mars med restriksjoner mot støyende arbeider fra 15. mars. Hoveddelen av utfyllingen vil måtte skje mens vannstanden i Mjøsa fortsatt er på minimum kote 121 moh. Normalt vil vannstanden i Mjøsa gå under kote 121 moh. i løpet januar. Men, når hoveddelen av fyllingen er på plass vil det fortsatt gjenstå mye arbeid knyttet til verdifulle miljøtilpasninger ut mot fyllingens ytterkant, samt estetiske justeringer både av overganger og flater ute på fyllingsarealene. Dette arbeidet kan utføres selv når vannstanden i Mjøsa er lavere enn kote 121 moh.
- Tillatelsen er gyldig til 31. mars 2028.

Endringen ønskes for å øke mulighetene for en så skånsom anleggsgjennomføring som mulig, samtidig som framdriften av prosjektet sikres best mulig.

I tillegg informeres det om at det er ønskelig å gjenbruke overskuddsmasser fra nærliggende prosjekt, Mjøsfronten, til utfyllingen i Hamar strandsonen. Disse massene vil medføre reduserte utslipp i forbindelse med transport, samt redusere behov for å kjøre masser til godkjent avfallsmottak for prosjektet Mjøsfronten. Det er et ønske om å gjenbruke egnede masser fra «Mjøsfronten» i prosjektet Hamar strandsonen, i tillegg til massene beskrevet i opprinnelig søknad.

Statsforvalterens vurdering av høringsinnspillene

Vi er enige i at det er hensiktsmessig å forlenge perioden utfyllingsarbeidet kan gjennomføres i, slik at man både øker mulighetene for en skånsom anleggsgjennomføring og mulighetene for verdifulle miljøtilpasninger av fyllingskanten, samt øker sjansen for at prosjektet gjennomføres på planlagt tid. Men, vi mener at hensynet til Åkersvika naturreservat og den samlede belastningen fra flere pågående prosjekter i dette området, gjør at vi ikke kan tillate arbeid lengre enn til 15. mars. Dette er også i tråd med planbestemmelsen for reguleringsplanen for Hamar strandsonen (plan id 085300). Vi har derfor endret perioden for utfylling i Mjøsa til 16. september-15. mars, og at tillatelsen er gyldig fram til 15. mars 2028.

Det framgikk av søknaden at massene som var tiltenkt å bruke i utfyllingen i prosjektet var gjenbruk av masser fra en tidligere anleggsfylling i Mjøsa ved Minnesund. Nå ønskes det også mulighet for å gjenbruke overskuddsmasser fra prosjektet Mjøsfronten i Hamar. Vi kan ikke se at dette skulle være problematisk så lenge massene som gjenbrukes er egent til formålet og ikke overstiger normverdiene i vedlegg 1 til forurensingsforskriftens kapittel 2. Dette er tydeliggjort ved å legge til et punkt om masser i tillatelsens punkt 3.1.

Bane NOR Eiendom AS fikk i møte 25.03.2025 innsyn i de endringene som er gjort i tillatelsen som følge av høringsinnspill og hadde ingen innvendinger.

Lovgrunnlag og forutsetninger

Hjemmel i lov

Det aktuelle tiltaket krever tillatelse etter forurensningslovens bestemmelser, jf. forurensningsloven § 11. Statsforvalteren har behandlet saken som rett forurensningsmyndighet for utfylling i sjø og vassdrag, jf. rundskriv T-3/12. Vilkår er satt med hjemmel i forurensningsloven § 16.

Forholdet til plan- og bygningsloven

Tiltaket er en del av reguleringsplanene for Hamar strandsone (plan id 085300), som er en del av utviklingen av et nytt sentrums- og boligområde i Hamar kommune. Reguleringsplanen ble vedtatt i sin helhet 05.09.2024, i tråd med Kommunal- og distriktsdepartementets (KDD) vedtak datert 29.08.2024.

Åkersvika naturreservat

Tiltaket vil ikke berøre Åkersvika naturreservat direkte, men tiltaksområdet grenser til naturreservatet. Forholdet til verneverdiene og verneområdet vil derfor ha betydning for vurderinger etter forurensningsloven, jf. naturmangfoldloven § 49¹ om utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde.

Tillatelsen etter forurensningsloven gir dere ikke mulighet til å berøre verneområdet.

Ved fysiske inngrep som vil berører Åkersvika naturreservat må det avklares med forvaltningsmyndighet om dispensasjon fra verneforskriften² kan gis.

Statsforvalterens vurdering

Generelt

Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis og fastsetter vilkårene etter § 16, skal det legges vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11, femte ledd. Selve anleggsfasen vil kunne føre til en negativ påvirkning på naturverdier i nærheten av tiltaksområdet, men disse vil være midlertidige og reduseres gjennom vilkårene i denne tillatelsen. Vår vurdering er at det ikke er forurensningen knyttet til omsøkt tiltak som er den største påvirkningen, men det permanente tiltaket med arealbeslag, strandpromenade og økt ferdsel i området. Tiltaket er i tråd med reguleringsplanen for Hamar strandsone som etter en lengre prosess med innsigelse og mekling ble sendt KDD for avgjørelse, og senere vedtatt av kommunen i tråd med vedtaket fra KDD.

Tiltaket innebærer en relativt stor utfylling i Mjøsa. Utfyllinger i vassdrag medfører generelt en fare for forurensning i form av partikkelspredning og økt turbiditet som kan gi en økt miljøbelastning for vannlevende organismer mens anleggsarbeidet pågår. Det er videre påvist forurensete sedimenter innenfor tiltaksområdet, noe som fører til ytterligere fare for spredning av forurensning. Anleggsarbeidet vil også medføre forurensning i form av støy. Videre følger vår vurdering av de ulike aspektene.

---

¹ Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) av 19.6.2009 nr. 100

² Forskrift om vern av Åkersvika naturreservat, Hamar og Stange kommuner, Hedmark. Vedtatt i kgl. res. 22.01.2016.

Partikler og forurensede sedimenter

Bunnsstratet i tiltaksområdet er dominert av sedimenter med lavt spredningspotensiale i størrelsesfraksjonene sand, grus og stein. Men det er også påvist høy andel av silt i enkelte delområder som sammenfaller med de to stasjonene med høyest påvist forurensing. Det vil derfor være stor risiko for spredning av forurensning ved utfylling i disse områdene. Det er påvist tilsvarende forurensing også utenfor selve tiltaksområdet. Det er derfor lite sannsynlig at en ev. spredning av forurensede partikler vil medføre en endret kjemisk tilstand i tilgrensende arealer. Vi mener likevel at det er nødvendig å minimere spredningen av partikler, forurensede sedimenter og økt turbiditet så mye som mulig med tanke på at tilgrensende vannmasser ligger innenfor Åkersvika naturreservat.

Av søknaden framgår det at siltgardin som avbøtende tiltak kan bli vanskelig å gjennomføre uten at den berører verneområdet da det etter planen skal fylles helt ut til vernegrensen. Det er derfor foreslått andre tiltak som f.eks. sandpute som vil redusere oppvirvling og spredning av forurensede sedimenter i de områdene med høy andel finkornete masser, samt redusere utpressing av forurenset porevann. Vår vurdering er at sandpute alene ikke er tilstrekkelig som avbøtende tiltak. Optimalt burde sandpute kombineres med en partikkelbarriere, som f.eks. en siltgardin, og turbiditetsmålere for overvåkning vannmassene utenfor tiltaksområdet. Innstalling av overvåkningsbøyer for turbiditetsmålinger både i nærheten av tiltaksområdet og ved et referansepunkt vil kreve dispensasjon fra verneforskriften. Unntaksregel i verneforskriften for Åkersvika naturreservat er snever, og det er derfor usikkert om det vil kunne gis dispensasjon til installasjoner innenfor vernegrensen. Vi mener det er nødvendig å legge krav om at sandpute som avbøtende tiltak må kombineres med en partikkelbarriere som f.eks. siltgardin. På denne måten reduseres risikoen for spredning av forurensing ytterligere og man har en flere avbøtende tiltak som fungerer sammen. Dette vil til en viss grad kompensere for en ev. manglende overvåkning. Vi har videre lagt vilkår om at dersom det lar seg gjennomføre, skal også turbiditeten overvåkes.

Utfyllingsmassene i seg selv fører også ofte med seg finstoff, nitrogenavrenning og avfall. Dette forventes ikke å være en utfordring med disse massene da de i hovedsak gjenbrukes fra tidligere anleggsfylling i Mjøsa ved Minnesund.

Støy

Utfyllingsarbeidet vil kunne føre til forurensing i form av støy. Vi har i utslippstillatelsen satt vilkår om at støyende arbeid skal gjennomføres i tråd med retningslinjen T-1442/2021 kapittel 6 om Bygge- og anleggsstøy, jf. punkt 7.1 i utkast til tillatelse.

Arbeidet vil ikke bare påvirke befolkningen, men også vannlevende organismer og fugl. Forstyrrelser i form av støy, både som undervannsstøy og luftbåren støy, vil kunne påvirke både fugl og fisk negativt. I søknaden framgår det at tiltaket skal gjennomføres i perioden 16. september til 15. mars. Dette er et effektivt avbøtende tiltak som reduserer påvirkningen fra utfyllingsarbeidet i de mest sårbare periodene for både fugl og fisk fra mars til september. Vi ser derfor ikke noe behov for å legge noen ytterligere begrensninger på støy, utover begrensningen i tid for gjennomføring av utfyllingsarbeidet.

Vi har blitt orientert om at det skal legges overvannsledninger fra Hamar stasjon i fyllingen som skal etableres i fyllingen det er søkt om for Hamar strandsone. Vi mener at det er en forutsetning at dette arbeidet koordineres for å minimere aktiviteten i strandsonen og dermed også påvirkningen av Åkersvika naturreservat.

Resipientovervåkning

Det skal de neste årene gjennomføres omfattende anleggsarbeid ved og i Åkersvika naturreservat. Den samlede belastningen av disse arbeidene er vanskelig å vurdere. Vi mener derfor at selv om utfyllingsarbeidet i Hamar strandsone alene ikke er forventet å føre til negative påvirkninger på vannforekomsten eller verneverdiene, bør det gjennomføres en resipientovervåkning. Resipientovervåkingen bør koordineres med andre prosjekter, eksempelvis Bane NORs utbygging av dobbeltspor gjennom Åkersvika, slik at aktiviteten knyttet til overvåkingen innenfor vernegrensen reduseres. Det er derfor lagt som vilkår at det om mulig, jf. behov for dispensasjon fra verneforskriften, skal gjennomføres resipientovervåking før, under og etter tiltaksgjennomføring. Vurderinger knyttet til dette og et ev. overvåkningsprogram må være ferdigstilt før oppstart av utfyllingsarbeidet.

Forholdet til naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldloven (nml.) § 7, skal §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. I § 8 heter det blant annet at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologisk tilstand, samt effekten av påvirkninger. Vår vurdering er at kunnskapsgrunnlaget er godt nok for å vurdere effekten tiltaket. Førre-var prinsippet, jf. nml. § 9, vil derfor ikke gjøre seg gjeldene.

Etter naturmangfoldloven § 10 skal påvirkningen av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen. Anleggsarbeidet vil øke den samlede belastningen i området, spesielt om det sammenfaller med eller forlenger perioden med forstyrrelser knyttet til anleggsfasen i andre prosjekter i Mjøsas strandsonen og/eller innenfor Åkersvika naturreservat. Belastningen fra anleggsgjennomføringen i dette prosjektet i seg selv vil være kortvarig og forbigående, men det er usikkerhet knyttet til hvor stor den samlede belastningen fra anleggsvirksomhet langs Mjøsas i Hamar kommune vil bli de neste årene, og hvordan dette vil kunne påvirke naturverdiene innenfor Åkersvika naturreservat, men også i og rundt Mjøsa. Vi kan dessverre ikke se hvordan vilkår i denne tillatelsen kan redusere den samlede belastningen, da det også avhenger av utenforliggende omstendigheter.

Det er ikke registrert konkrete gyte- og oppvekstområder i området som blir berørt av utfylling. Mjøsas strandsone er likevel viktig for mange av fiskeartene som lever i innsjøen, der variasjonen med odder, nes, viker og gruntområder skaper ulike habitat og funksjonsområder som av de ulike artene brukes til både gyting, oppvekst og næringssøk. Det må derfor tas høyde for at fisk sannsynligvis benytter seg av omkringliggende områder, spesielt i forbindelse med gyting og næringssøk. Tiltaket skal ferdigstilles innen 15. mars, noe som er tidlig nok til å unngå å berøre vårgytende fiskearter som primært starter gytetida i perioden april-juni.

Tiltaket vil ikke berøre Åkersvika naturreservat direkte, men tiltaksområdet grenser til naturreservatet. Forholdet til verneverdiene og verneområdet vil derfor ha betydning for vurderinger etter forurensingsloven, jf. naturmangfoldloven § 49³ om utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde. Vår vurdering er at gjennomføringen av omsøkt tiltak vil kunne føre til midlertidig påvirkning av verneverdiene i Åkersvika naturreservat. Vi anser forstyrrelser i form av økt aktivitet og støy som de største påvirkningsfaktorene. Vilråene i tillatelsen skal bidra til å begrense belastningen i anleggsfasen gjennom bl.a. å begrense tidsperioden for når arbeidet gjennomføres og på den måten beskytte de mest sårbare periodene for fisk og fugl. Det

---

³ Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) av 19.6.2009 nr. 100

legges også krav til andre avbøtende tiltak som reduserer forurensing fra tiltaket. Vi mener derfor at en tillatelse etter forurensningsloven til utfylling kan gis.

Forholdet til vannforskriften

I forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) er det gitt miljømål for at tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand, jf. § 4.

Tiltaksområdet er lokalisert i vannforekomsten *Mjøsa-Åkersvika* (vannforekomst ID 002-118-2-L) som grenser til vannforekomsten *Mjøsa* (vannforekomst ID 002-118-1-L). Vannforekomsten *Mjøsa-Åkersvika* har i dag dårlig økologisk tilstand og god kjemisk tilstand. Den dårlige økologiske tilstanden skyldes kvalitetselementene planteplankton, totalt nitrogen og totalt fosfor. Den største påvirkningskilden er oppgitt å være diffus avrenning fra landbruk.

Vi kan ikke se at tiltaket vil føre til en ytterligere negativ påvirkning av resipientens økologiske og kjemiske tilstand. Det er satt vilkår for å redusere spredning av forurensede sedimenter og fyllmassene er ikke forventet å bidra med utslipp av f.eks. nitrogen fra sprengstoffrester eller mye finstoff, da massene i hovedsak gjenbrukes fra en anleggsfylling i Mjøsa ved Minnesund. Det forventes ikke at tiltaket får en permanent innvirkning på miljøtilstanden i resipienten, og vurdering av vannforskriftens § 12 er derfor ikke nødvendig.

Vedtak om gebyr

Statsforvalterens behandling av søknader om fastsettelse og endringer av tillatelser etter forurensningsloven er omfattet av en gebyrordning. Gebyrsats fastsettes avhengig av ressursforbruk ved arbeidet med tillatelsen. Virksomheten skal betale et gebyr på kr 91 400,- for Statsforvalterens behandling av søknaden (gebyrsats 5), jf. forskrift om begrensning av forurensning av 01.06.04, § 39-4.

I Statsforvalterens saksbehandling hører gjennomgang av søknaden, møter og korrespondanse med søker, høring av saken samt endelig ferdigstilling av tillatelsen. Innsats fra andre fagpersoner hos Statsforvalteren inngår også. Faktura ettersendes fra Miljødirektoratet.

Klageadgang

Vedtakene, herunder også plasseringen i gebyrklasse, kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Statsforvalteren i Innlandet. En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes.

Statsforvalteren eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages.

Med hilsen

Tore Pedersen (e.f.)
avdelingsdirektør

Merethe Kleiven
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1 Tillatelse etter forurensingsloven

Kopi til:

Hamar kommune

SWECO NORGE AS HAMAR

VASSDRAGSFORBUNDET FOR MJØSA MED

TILLØPSELVER

INNLANDET FYLKESKOMMUNE

Postboks 4063

Vangsvegen 143

Postboks 987

Postboks 4404

Bedriftssenteret

2306 HAMAR

2321 HAMAR

2604 LILLEHAMMER

2325 HAMAR